

Roland Müller

ONOARE
și
RUȘINE

Descuierea Ușii

COLECȚIA MISIUNEA MONDIALĂ

Succeed Publishing

2012

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MÜLLER, ROLAND

Onoare și rușine / Ronald Müller ; ed.: George Găvrus ; trad.: Veronica Oniga. - Medgidia : Succeed Publishing, 2012

ISBN 978-606-8218-29-8

I. Găvrus, George (ed.)

II. Oniga, Veronica (trad.)

297

Editor: **George Găvrus**
Traducător: **Veronica Oniga**
Tehnoredactor: **Irina Duciuc**

Titlul original: *Honor & Shame, Unlocking the Door*
by Roland Müller
Copyright © CanBooks 2010

Copyright © 2012 Editura Succeed Publishing Medgidia
© 2012 Agenția Penticostală de Misiune Externă
COLECȚIA MISIUNEA MONDIALĂ

Toate drepturile rezervate. Nicio parte din această carte nu poate fi reprodusă sau difuzată electronic, mecanic, prin fotocopiere, înregistrare audio sau în orice altă formă, exceptând cazul unor scurte recenzii sau citate, fără permisiunea în scris a Editurii Succeed Publishing. Toate citatele din Biblie, cu excepția locurilor precizate, sunt din traducerea Dumitru Cornilescu.

Editura Succeed Publishing
Medgidia, str. Independenței, nr. 5
Jud. Constanța, cod: 905600
Fax: 0341 815596 Mobil: 0744 623909
comenzi@succeed.ro www.succeed.ro

Cuprins

Mulțumiri	7
Introducere.....	9
Concepția despre lume și viață.....	11
Efectul din Eden	23
Concepții determinate de vinovăție	35
Conexiunea romană	41
Concepții dominate de frică	56
Concepții dominate de rușine	64
Onoarea și rușinea în Biblie.....	78
Ciocnirea concepțiilor despre lume și viață	91
Studiu de caz: islamul și conceptul rușinii.....	103
Studiu de caz: islamul și conceptul onoarei.....	112
Mesajul triplu al mântuirii.....	123
Povestea continuă.....	138

Alte cărți scrise de același autor:

- The Messenger, the Message and the Community
- The Man from Gadara
- Missionary Leadership by Motivation & Communication
- Missions: The Next Generation

Pentru mai multe informații sau pentru eventuale comentarii și sugestii, vizitați site-ul <http://rmuller.com>

Mulțumiri

De obicei, oamenii se dovedesc a fi niște resurse mai bune decât cărțile, fiindcă interacțiunea cu ei este mai personală și fiindcă izbutesc, de regulă, să răspundă întrebărilor care le sunt puse. În versiunea audio a acestei cărți și pe website este menționată lista cărților consultate ca bibliografie. Însă importanța acesteia pălește când mă gândesc la numărul mare de oameni cu care am stat de vorbă și de la care am aflat multe aspecte, atunci când am studiat subiectele abordate în cartea de față.

De aceea, aș vrea să mulțumesc de la bun început fraților și surorilor care slujesc pretutindeni în lume și care mi-au împărtășit strădania lor dificilă de a comunica Evanghelia unor oameni care fac parte dintr-o altă cultură. Aș vrea să mulțumesc, de asemenea, tuturor misionarilor, misiologilor și teologilor care m-au ajutat cu sugestiile lor. Multe dintre aspectele pe care mi le-au făcut cunoscute au devenit parte a acestei cărți.

Trebuie să mulțumesc apoi, într-un mod special, unui coleg plantator de biserici, Kenneth Betts, un prieten apropiat, care a petrecut multe ore alături de mine, discutând chestiuni de primă importanță pentru cartea aceasta. În plus, el mi-a împărtășit propria-i călătorie făcută pe drumul plantării de biserici într-un mediu transcultural. Fără observațiile sale pătrunzătoare și fără încurajarea primită din partea lui, poate că această carte nu ar mai fi fost scrisă. Se cuvine să mulțumesc, de asemenea, unor oameni precum Dr. George Kelsey, Dr. Mazen Hanna, Neil Krahn, Ken Guenther, Shane Cooke, Dr. Roger Sheehy și Ed Gruidier, pentru timpul pe care l-au pus deoparte și pentru toate aspectele importante pe care mi le-au împărtășit din propria experiență. Țin să-i mulțumesc într-un mod aparte lui Colin Bearup, care a parcurs cu atenție întreg manuscrisul, relatându-mi întâmplări din mulții săi ani de slujire și provocându-mă să gândesc mai profund și mai clar cu privire la multe chestiuni.

În cele din urmă, mulțumirile mele se îndreaptă înspre Daphne Spraggett, Bryan Wylie, Dorothy și Richard Wiman, John Lombard, Josiah Gibson, Keith Kline și înspre soția mea, Maria, pentru timpul dedicat verificării și corectării manuscrisului. Fără ajutorul lor, acesta nu s-ar fi calificat pentru a vedea lumina tiparului.

Introducere

Fiecare om în parte este diferit de ceilalți, fiind alcătuit dintr-un amestec unic, la care își aduc aportul persoana și personalitatea sa, religia, cultura și mediul din care provine. Cred cu tărie că nu există un soi de cheie generică pentru descuierea ușii spirituale a vieții fiecărei persoane. Orice misionar care își închipuie că rostirea cuvintelor potrivite va deschide dintr-o dată ochii unui om cu privire la adevărul Evangheliei nu face decât să viseze la găsirea unei căi de a ocoli munca asiduă implicată de înțelegerea aceluși om, de manifestarea empatiei față de el și de comunicarea eficientă a mesajului divin.

Există, însă, o serie de așa-numite chei pe care trebuie să le folosim dacă dorim să ne implicăm în această lucrare a înțelegerii oamenilor, a manifestării empatiei față de ei și a comunicării cu persoanele aparținând altor culturi. De-a lungul anilor, misiologii ne-au pus la dispoziție o varietate de asemenea chei, precum „analogiile răscumpărării” și „învățarea cronologică”. Convingerea mea este că, printre aceste chei importante, se numără și înțelegerea „*concepțiilor ancestrale comune despre lume și viață*”. De la publicarea primei ediții a acestei cărți (*Onoare și rușine; descuiere ușii*), am primit un val de reacții pozitive din toate colțurile lumii. Cea mai mare parte a acestui material este inclusă în secțiunea următoare.

Explicarea Evangheliei în fața unor oameni care au o perspectivă diferită asupra lumii decât noi nu este niciodată o sarcină ușoară. Dacă dorim să reușim cu adevărat să comunicăm eficient într-o altă cultură, trebuie să căutăm să înțelegem modul în care este aplicabilă Evanghelia în mediul respectiv.

În prima secțiune a acestei cărți am examinat o parte a calităților și a filosofiei pe care trebuie să le aibă un evanghelist sau un plantator de biserici pentru a fi acceptat de grupul său țintă ca un mesager demn de luat în seamă. Însă, după ce și-a câștigat dreptul de a vorbi, acesta trebuie să fie pregătit să împărtășească un mesaj adecvat din punct de vedere cultural. Secțiunea următoare prezintă trei perspective asupra

lumii și provoacă plantatorul de biserici să-și abordeze audiența într-o manieră adecvată, cultural vorbind. Vă îndemn să parcurgeți această parte a cărții, chiar dacă sunteți familiarizați cu termenii de „concepție despre lume și viață” și de „cultură”. În momentul scrierii acestei secțiuni, materialele și mesajul incluse aici nu se regăsesc în nicio altă carte creștină de care să am cunoștință.

Fie ca Dumnezeu să vă binecuvânteze pe măsură ce lecturați aceste pagini și să vă dea înțelepciunea de care aveți nevoie pentru a descoperi ce anume este relevant pentru oamenii pe care vi-i scoate Dumnezeu în cale.

Capitolul întâi

Concepția despre lume și viață

Perceperea cuiva drept mesager constituie doar primul pas în împărtășirea Evangheliei și în plantarea de biserici. Odată ce ne-am câștigat dreptul de a vorbi, este important să fim capabili să împărtășim un mesaj inteligibil și relevant pentru ascultătorii noștri. Dacă vrem să comunicăm în mod eficient într-o altă cultură, trebuie să înțelegem perspectiva asupra lumii pe care o au cei ce ne ascultă și să fim în stare să ne facem înțeleși în cadrul ei.

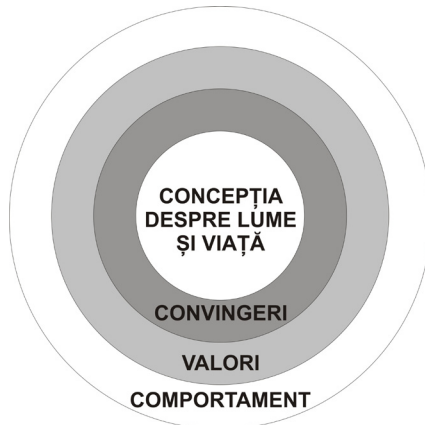
În ultimii zece ani, subiectul concepției despre lume și viață a ajuns să fie o materie obligatorie în mai toate instituțiile creștine. Acesta a devenit o unealtă potrivită pentru explicarea motivului pentru care noi, creștinii, gândim și acționăm diferit de alți oameni. Au apărut sute de cărți faimoase pe tema aceasta, iar creștinii din America de Nord și din Anglia au început să adopte în vocabularul lor expresia „concepție despre lume și viață”, ca și cum ar fi una biblică. Însă, în lumea noastră, sunt multe modele de „concepții despre lume și viață” și nu există un consens cu privire la ceea ce alcătuiește o asemenea concepție.

Definiție

O concepție despre lume și viață constituie pur și simplu modul în care trăiește, gândește și se relaționează un grup de oameni. Charles Kraft o definește astfel: „*Concepția despre lume și viață constituie sistematizarea fundamentală a perspectivelor privitoare la realitate, la care aderă (în mare parte fără să-și dea seama) membrii unei culturi și din care izvorăște sistemul lor de valori. Perspectiva asupra lumii reprezintă însăși esența culturii, afectând, interacționând și influențând puternic toate celelalte aspecte ale acesteia.*” (Christianity in Culture, Maryknoll Orbis Books, 1979, p. 53).

„*Concepția despre lume și viață, nivelul profund al culturii, este setul premiselor structurate de către aceasta (inclusiv valorile, angajamentele și loialitățile) care stă la baza modului în care percepe realitatea un popor și în care reacționează față de ea. Concepția despre lume și viață nu poate fi separată de*

cultură. Este inclusă în ea, ca nivelul cel mai profund al premiselor pe care își întemeiază poporul respectiv viața.” (Kraft, p.385)

Modelul celor patru straturi, G. Linwood Barney (1937)

Explicația celor patru straturi, formulată de Barney

G. Linwood Barney (1937) a introdus conceptul celor patru straturi care trebuie avute în vedere pentru a înțelege modul în care funcționează o altă cultură. Când ne gândim pentru prima oară la o cultură, ne izbim mai întâi de comportamentul oamenilor. Odată ce trecem dincolo de acesta, dăm peste valorile lor, iar apoi peste convingerile aflate în spatele acestor valori. În centrul modelului compus din patru straturi propus de Barney se află concepția despre lume și viață, după cum ilustrează prima diagramă. Însă, tocmai la acest nivel, al esenței concepției despre lume și viață, au întâmpinat sociologii dificultăți în a explica ce este, de fapt, această concepție. Ca urmare, cercetătorii în domeniu au venit cu o serie de sugestii.

Originea expresiei „concepție despre lume și viață”

După toate probabilitățile, cel care a consacrat expresia de „concepție despre lume și viață” a fost filosoful german Immanuel Kant (1724-1804), unul dintre gânditorii de seamă ai Iluminismului, considerat totodată drept unul dintre cei mai mari filosofi ai vremii din lumea apuseană. Acesta a introdus o serie de concepte, printre care și cuvântul weltanschauung, al cărui sens literal este acela de „a privi

înspre lume”. Termenul acesta implica principiile atotcuprinzătoare, unificatoare, de bază, care definesc abordarea tuturor aspectelor vieții. Richard Kroner a scris o carte despre termenul acesta, intitulată *Kant's Weltanschauung*, publicată în germană, în 1914, și în engleză în 1956. Prin intermediul acestei cărți a ajuns termenul de „concepție despre lume și viață” să se răspândească în țările vorbitoare de limba engleză.

Kant nu credea însă că toată lumea avea o astfel de concepție, ci că orice om era în căutarea uneia.

Sigmund Freud rezuma discuția astfel: „Mă tem că «Weltanschauung» este o noțiune specific germană, care e greu de tradus în altă limbă. Dacă aș încerca să vă dau o definiție a cuvântului, este improbabil ca aceasta să nu vi se pară nepotrivită. Când folosesc termenul *Weltanschauung* mă refer la o construcție intelectuală care oferă o soluție unitară tuturor problemelor existenței noastre, pe baza unei ipoteze comprehensive; prin urmare, în cadrul acestei construcții, nicio întrebare nu rămâne fără răspuns și orice aspect de care suntem interesați își găsește locul. Este lesne de înțeles că posedarea unui asemenea *Weltanschauung* constituie una dintre dorințele ideale ale omenirii. Când un om crede în așa ceva, se simte sigur în viață, știe pentru ce trebuie să lupte și cum să-și organizeze emoțiile și interesele pentru atingerea celui mai bun scop.” (Lecture XXXV, *A Philosophy of Life*, 1932)

Când Richard Kroner a publicat în engleză *Kant's Weltanschauung*, a adus termenul de concepție despre lume și viață în atenția filosofilor, a antropologilor și a misiologilor de pe întregul glob.

Diferite tipuri de modele - ale concepției despre lume și viață

Confuzia legată de concepția despre lume și viață are de-a face cu faptul că nimeni nu a reușit să formuleze un set de criterii general acceptate, care trebuie avute în vedere când se încearcă enunțarea elementelor care constituie esența perspectivei asupra lumii. Cei mai mulți misiologi creștini au definit concepția despre lume și viață ca fiind, pur și simplu, modul în care privește un om realitatea. Paul Hiebert spunea astfel: „Concepțiile despre lume și viață constituie perspectivele fundamentale și cuprinzătoare ale realității împărtășite de un popor, în cadrul culturii sale. Perspectiva asupra lumii include

premisele legate de natura lucrurilor – de «daturile» realității.” (Anthropological Reflections on Missiological Issues, Baker Books, 1994, p. 38)

Însă, dacă perspectiva asupra lumii este legată doar de felul în care percepe fiecare persoană în parte realitatea, atunci perspectiva fiecărui om asupra lumii va fi diferită și nu s-ar mai putea explica similitudinile adeziunii culturale existente în cadrul unor grupuri extrem de diferite, precum cele care locuiesc în Orientul Mijlociu și triburile de amerindieni din America de Nord.

În al doilea rând, dacă perspectiva asupra lumii este legată pur și simplu de premisele elementare pe care le desprind oamenii cu privire la daturile realității, nu s-ar putea explica de ce creștinii evanghelici din Africa, Asia și America au concepții atât de diferite despre lume și viață, în ciuda asemănărilor existente la nivelul teologiei lor.

În consecință, au fost formulate o serie de modele diferite, pentru a ilustra felul în care funcționează concepțiile despre lume și viață.

Cu toate acestea, cercetătorilor le-a fost greu să decidă care factori ar trebui să fie luați în considerație când căutau să întocmească o listă a chestiunilor care definesc perspectiva asupra lumii. Problema este că fiecare cercetător consideră alte aspecte ca fiind importante, pornind de la scopul modelului formulat de el.

Un alt factor este constituit de concepția despre lume și viață pe care o are cercetătorul însuși. Având în vedere faptul că cercetătorul lucrează în cadrul propriei perspective asupra lumii, el stabilește care sunt criteriile importante în demersul său, bazându-se pe ceea ce consideră el ca fiind important, potrivit concepției sale despre lume și viață. De exemplu, o persoană cu puternice convingeri marxiste va include în modelul său elemente precum clasa și lupta de clasă. O persoană cu convingeri evanghelice puternice va include elemente cum sunt percepția privitoare la Dumnezeu, păcatul și mântuirea.

De fapt, se poate ca toate aceste chestiuni să nu aibă nimic de-a face cu perspectiva asupra lumii care este supusă analizei. Astfel, cercetătorii au ajuns la diferite modele ale concepției despre lume și viață. Mai jos sunt prezentate câteva dintre ele.

Modelul filosofic german

Modelul acesta a fost formulat inițial de către Immanuel Kant și este predat în multe universități. Cea de-a treia ediție a Webster's New World Dictionary definește termenul de concepție despre lume și viață ca „o filosofie comprehensivă (alcătuită din idei sau concepții adânc înrădăcinate), construită în cele din urmă pe temelia a patru instituții”. Aceste patru „instituții” (politica, economia, știința și religia) se presupune că sunt elementele întregii gândiri raționale, inteligente. Astfel, perspectiva unui om asupra lumii se bazează în întregime pe percepția lui generală cu privire la cele patru elemente și pe înțelegerea sa legată de felul în care este slujită cel mai bine societatea de această percepție. S-au scris mii de cărți și de lucrări pe tema concepției despre lume și viață, folosind modelul lui Kant.

Modele evanghelice

În anii '70, gânditorii creștini au început să adopte vocabularul și ideile privitoare la concepția despre lume și viață. Pe parcursul următorilor douăzeci de ani, s-au conturat noi idei și concepte, pe măsură ce creștinii au căutat să răspundă întrebării legate de elementele care alcătuiau esența perspectivei asupra lumii.

1. Modelul lui Sire (*The Universe Next Door*, 1976)

Sire definește concepția despre lume și viață ca „un set de presupozitii sau de ipoteze pe care le avem (în mod conștient sau nu) cu privire la alcătuirea de bază a lumii noastre”. El începe prin afirmația potrivit căreia ipoteza noastră de căpătâi este ideea că există ceva. Cu toții presupunem că ceva există, însă adesea nu cădem de acord mai departe, cu privire la ce este acel ceva. Alții sugerează că există două elemente: materia și non-materia (un tărâm spiritual).

Sire continuă, stabilind cinci întrebări drept criteriu pentru examinarea perspectivei cuiva asupra lumii: Ce este real? Cine este omul? Ce se întâmplă cu omul când moare? Care este temeiul moralității? Care este înțelesul istoriei umane?

Apoi, el împarte lumea într-o serie de concepții asupra acesteia, precum teismul creștin (un univers impregnat de grandoarea lui Dumnezeu), deismul (universul mecanic), naturalismul (tăcerea spațiului finit), nihilismul (punctul zero), existențialismul (dincolo de

nihilism), monismul panteist oriental (călătoria spre răsărit) și noua conștiință (un univers separat).

Sire admite că cele șapte perspective asupra lumii amintite de el nu sunt comprehensive. În esență, acestea constituie o interpretare foarte apuseană a ceea ce înseamnă concepțiile despre lume și viață. La pagina 15 a introducerii cărții sale, el recunoaște următoarele: „Mi s-a părut foarte dificil să discern ce să includ și ce să las deoparte.”

2. Modelul lui Geisler (*Perspectives, Understanding and Evaluating Today's World Views, 1984*)

Geisler și Watkins definesc perspectiva asupra lumii conform modului în care vede omul lumea, în raport cu Dumnezeu. Pe baza acestui singur element, ei au concluzionat că lumea poate fi împărțită în șase mari blocuri, în ce privește concepția oamenilor asupra ei: teismul (lumea și Dumnezeuul infinit), ateismul (lumea fără Dumnezeu), panteismul (lumea care este Dumnezeu), pananteismul (lumea în Dumnezeu), deismul (lumea creată de Dumnezeu, dar care există pe cont propriu) și deismul finit (o lume cu mulți dumnezei).

3. Modelul lui Olthuis („*On Worldviews.*” *Christian Scholars Review 14, 1985*)

James Olthuis, profesor la Institutul pentru Studii Creștine din Toronto, definește astfel perspectiva asupra lumii: „Perspectiva asupra lumii (sau concepția despre viață) constituie cadrul sau setul de crezuri fundamentale prin care privim lumea, chemarea noastră și viitorul nostru în ea.” El afirmă: „Concepția aceasta poate fi atât de adânc înrădăcinată, încât să fie rareori pusă sub semnul întrebării; ea poate fi șlefuită în mare măsură în urma dezvoltării cultural-istorice, fără a lua în mod explicit forma unei concepții sistematice despre viață și fără a putea fi adâncită, pentru a fi transformată într-o filosofie; ea nu poate fi nici măcar codificată sub forma unui crez. Cu toate acestea, concepția aceasta constituie un fâgaș pentru crezurile fundamentale, care stabilesc direcția și înțelesul vieții. Perspectiva asupra lumii constituie cadrul centralizator și interpretativ pe baza căruia sunt judecate ordinea și dezordinea, standardul potrivit căruia este gestionată și urmărită realitatea. Este setul de balamale în jurul cărora gravitează întreaga noastră gândire și purtare de zi cu zi. Deși perspectiva asupra lumii este deținută numai de oamenii luați ca indivizi, aceasta are un caracter comun, când este privită din punctul

de vedere al sferei și al structurii ei. Dat fiind faptul că perspectiva asupra lumii conferă punctele de referință pe baza cărora lumea și locul pe care-l ocupăm noi în ea pot fi structurate și explicate, concepția despre lume și viață îi strânge pe cei care aderă la ea într-o comunitate.”

4. Modelul lui Nash (*Worldviews in Conflict, Choosing Christianity in a World of Ideas, 1992*)

Nash arată că elementele esențiale pentru definirea concepției despre lume și viață sunt: Dumnezeu, realitatea ultimă, cunoașterea, etica, omenirea și o serie de factori adiționali, pe care refuză să îi definească.

După cum reiese din aceste modele și din altele, pe care Dr. David Naugle, de la Universitatea Baptistă din Dallas, le evidențiază în cartea sa, intitulată *Worldview: The History of a Concept* (2002), nu există un consens general cu privire la ceea ce constituie elementele esențiale ale concepției despre lume și viață.

Sunt aceste modele evanghelice funcționale?

Modelul lui Sire privitor la concepția despre lume și viață (sau derivatele lui) este predat în multe colegii și seminarii creștine din America de Nord și din Anglia. Să vedem cum ar răspunde un musulman celor cinci întrebări ale lui Sire.

Perspectiva lui Sire

Răspunsul musulmanilor

Ce este real?

Există deopotrivă duh și materie.

Cine este omul?

O făptură creată de Dumnezeu.

Ce se întâmplă cu omul când moare?

Merge la judecată, după care are parte de iad sau de răsplătiri.

Care este temeiul moralității?

Mesajul revelat al lui Dumnezeu.

Care este înțelesul istoriei umane?

O consemnare a raporturilor lui Dumnezeu cu omenirea.

Potrivit modelului lui Sire, concepția despre lume și viață a musulmanilor și a creștinilor este destul de asemănătoare. Cu toate acestea, dacă ar fi să comparăm perspectivele asupra lumii pe care le